

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Sacramentis. In qua Tractatibus decem de Sacramentis in genere, tum
speciatim, videlicet de Baptismo, Confirmatione, Eucharistia spectata ut
Sacramento, & ut sacrificio: de Pœnitentia, de Suffragiis, Indulgentiis, &
Iubilo, de Bulla Cruciat, de Extrema-unctione, & demum de Ordinis
Sacramento ...

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

De forma conficiente hoc venerabile Sacramentu[m]. 7

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76649](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76649)

que Paulo, vel Deo magis placeat. (tameſi *Egid. quaest. 74. art. 2. num. 37.* conceſcat conſecrationem effectum habituram) at longè probabilius contrarium exiſtimo caſu quo tibi igno- rum ſit, quæ ex illis hoſtis ſit Paulo, vel Deo gratior. Nam poſita hæc ignorantia nequaquam potes pronomine *hoc* hoſtiam determinare, cum tamen neceſſarium ſit determinationem illius ex tua voluntate, & non ex voluntate alterius pen- dere. Sic optime tradit *Vaiq. diſp. 171. cap. 1. n. 7. Suar. diſp. 43. ſect. 6. Bonac. diſp. 4. q. 2. p. 5. n. 9.*

2. Hinc oritur dubium pro caſu communiter contingente. An Sacerdos duas hoſtias conſecrandas deferat, credens vnam tantum deſerre vtramque conſecret, vel mediam? Ali- qui affirmant ſolam ante oculos propoſitam conſecrare, quia illius tantum videtur habuiſſe intentionem, ſiquidem aliam non cognouit, & intentio ferri non poteſt in incognitum. Sed verius eſt vtramque conſecrare, quia præſumitur eam inten- tionem habere, quam communiter Sacerdotes habent, & Ec- cleſia intendit. At Sacerdotes intentionem habent conſecran- di materiam præſentem, quam in altare conſecrandam derulerunt, & in manibus habent tempore conſecrationis. Ergo eam intentionem præſumitur Sacerdos habuiſſe. Sic *Natur. cap. 25. numer. 91. Suar. diſput. 43. ſect. 6. vof. ſed obicit. Vaiq. diſp. 171. cap. 1. numer. 2. Bonac. diſput. 4. quaest. 2. punct. 5. num. 3. Egid. de Coninch. quaest. 74. art. 2. dub. 3. nu- mero 39.*

3. Sed quid dicendum de formulis, quæ ſolent pro com- muniendis deſerri. Reſpondeo, ſi inſcio Sacerdote in alta- ri eſſent depoſitæ, ipſæque Sacerdos illarum ignarus eſſet, nullatenus conſecrarentur, quia nullam intentionem etiam virtuales habuit illas conſecrandi. *Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 3. n. 39. Bonac. aliis relatis diſp. 4. q. 2. punct. 5. n. 8. Paul. Lay- man. lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 2. aſſert. 9.* Secus vero eſſet, ſi ipſe Sa- cerdos, vel alius ex eius beneplacito eas formulas conſecran- das ante offeritorium deſerret. Nam eo ipſo voluntatem habet eas conſecrandi, ex qua voluntate conſecrantur, tame ſi tempore conſecrationis illarum obliuiſcatur. Sic *Egid. num. 40. Laymann. ſupra. Bonac. n. 6.* Quod intelligendum eſt, dum modo ſint ſuper altare ſacrificij, hoc eſt ſuper aram, nam ſi iuxta exiſtant, & illarum oblitus fuerit, nequaquam ſunt conſecrata. Quia non eſt præſumendum Sacerdos indebitè, & illiteſtè conſecrationem facere voluiſſe. Sic optime notauit *Suar. diſp. 43. ſect. 6. circa finem.*

4. Ob eandem rationem guttæ vini in ſuperficie exteriori calicis non cenſentur conſecrata: quia indebitè Sacerdos eas conſecraret, ac proinde non eſt præſumendum eam intentionem habere: guttæ vero intra vas exiſtentes, ſi leui calicis motione reliquo vino miſceri poſſunt, cenſendæ ſunt conſec- ratæ, ne materia non conſecrata conſecratæ miſceatur. At ſi longè à reliquo vino ſeparatæ exiſtant, inſecratae manent, quia ſolum præſumitur voluiſſe conſecrare vinum illud, quod quaſi per modum vini intra calicem exiſtit. Vt autem hæc dubia videntur expedit in præparatione calicis eas guttas exactè abſtergere. Sic *Egid. quaest. 74. art. 2. dub. 3. in fine. Suar. diſput. 43. ſect. 6. circa finem. Paul. Laymann. lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 2. ſine.*

5. Secundò requiritur ad conſecrationem, vt materia con- ſecranda ſit tibi præſens, ita vt eam pronomine *hoc*, vel *hic* demonſtrare poſſis, & ſenſu percipere, aliàs morali, & humano modo tibi præſens non eſt. Cui præſentia non obſtat, quod in aliquo vaſe, aut linteo continetur: nam ratione continentis contentum tibi præſens eſt. Secus eſſet, ſi retro parietem, vel linteum panis, vel vinum eſſent appoſita, quia tunc nullo ſen- ſu eam materiam demonſtrare potes. Et idem eſt, ſi panis ſub mappa, vel in tabernaculo exiſtat, quia non exiſtit ibi tan- quam in continenti, quod ſenſu percipi poſſit. Sic *Suar. diſp. 43. ſect. 5. Vaiq. diſp. 171. c. 4. Bonac. diſp. 4. q. 2. p. 6. n. 2. Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 2. n. 22. & 23. Paul. Laymann. lib. 5. ſum. tract. 4. cap. 2. aſſert. 7.*

6. Tertio requiritur ea quantitas, quæ humano ſenſu per- cipi poſſit, & pronomine *hoc* ab homine demonſtrari, quia ſacramenta non Deo, & Angelis, ſed hominibus ſunt ſigna gratiæ ſanctificantis. Quocirca ſi ita minima quantitas eſ- ſet, vt nullatenus ab homine extra miraculum percipi poſ- ſet, inepta conſecrationi eſſet, quia pronomine *hoc* demon- ſtrari non poſſet. Requiritur ergo ad conſecrationem quan- titas Sacerdoti conſecrandi demonſtrabilis. Dices ſub mi- niſtra quantitate ſeparatæ ab aliquo pane conſecratò Corpus Chriſti continetur, cum tamen ſenſu humano percipi non poſſit. Reſpondebis plius requiri ad Corpus Chriſti conſecran- dum, quam ad conſecratum conſeruandum, quia ad conſe- crationem neceſſarium eſt, vt materia conſecranda ſit ita ſenſibilis vt demonſtrari poſſit, ſecus ad illius conſeruati- onem. Sed contra, quia Chriſtus Dominus conſeruati non poteſt niſi ſub ſpecie, quæ humanis ſenſibus percipi poſſit: aliàs non erit ſignum ſenſibile. Ergo idem ipſum, quod requiritur, vt Chri- ſtus ſub ſpeciebus ponatur, requiſitum eſt, vt conſeruetur. Quapropter cenſeo nullam quantitatem ita minimam eſſe, quæ ab homine ſenſum perfectiſſimum habente percipi non

Ferd. de Caſtro Sum. Mor. Pars I V.

poſſit, ac proinde quæ ab eo non poſſit conſecrari. Quod ſi aliqua ſit quæ per ſe ſumpta à nullo homine extra miraculum percipi poſſit, nec conſecrari poterit, nec ſub ea Chriſtus exi- ſtere. Sic *Vaiq. diſp. 171. c. 2. Conſentit Suar. diſp. 43. ſ. 8. ex parte Egid. de Coninch. q. 74. art. 2. dub. 2. n. 28.*

Ex parte magnitudinis nulla poteſt quantitas ita magna deſignari, cuius partes ſi continuæ exiſtant, conſecrari non poſſint. Nam eſto illæ partes remotæ, ſi diſtinctè ſumeren- tur demonſtrari non poſſent pronomine *hoc*, quia longè di- ſtant. At vnitæ partibus proximioribus, & vnum continuum cum illis componentes optime demonſtrantur. Neque enim ad hanc demonſtrationem requiritur, vt quantitas ſecun- dum omnem ſui partem ſenſibus obiciatur, cum regula- riter ſolum quoad ſuperficiem exteriorem & videatur, & ſentiat. Sed quia illæ partes exteriores aliis vnuntur, ideo totum illud demonſtrari poteſt. Sic *Vaiq. diſput. 171. cap. 4. num. 25.* Notanter dixi ſi partes continuæ exiſtant, nam ſi diuiſæ ſint, & longè à conſecrante diſtant, nequaquam conſecrari poterunt, quia non poſſunt pronomine *hoc* demon- ſtrari. Non enim pronomen illud demonſtrat cumulum, ſed panes, ex quibus cumulus coaleſcit. At panes remoti nec per ſe, nec ratione aliorum demonſtrari poſſunt, cum non ſint illis vniti. Ergo. Sic *Egid. de Coninch. quaest. 74. art. 2. dub. 2. num. 20. & 22.* Quod ſi inquiras quam proximita- tem habere neceſſario debeat materia, vt pronomine *hoc* demonſtrari poſſit? Reſpondeo prudens arbitrio decidendum eſſe. Crederem lanè non debere à conſecrante 20. paſſus di- ſtare, quia panis in ea diſtancia conſtitutus eſt oculis per- cipiatur, at communi vſu non demonſtratur pronomine *hoc*, ſed illud.

7. Hucusque locutus ſum de requiſitis pro conſecratione valida. Nam ſi de licita loquamur, ſeruandus omnino eſt vſus, & conſuetudo Romanæ Ecceſiæ, tum in quantitate materiæ, tum in illius præſentia.

8. Sed quid dicendum, cum dubium occurrit, an materia aliqua ſit conſecrata? Reſpondeo, ſi dubium prudens oriatur, ex eo quod dubitetur, an fuerit ſatis præſens, vel an fuerit intentio circa illam. Si nulla alia materia pro ſacrificio eſt conſtituta, debet ſacerdos iterum verba conſecrationis pro- ferre ſuper illam materiam ſub conditione, ne ſacrificium imperſectum relinquat. At ſi alia materia pro ſacrificio eſt conſtituta, nec dubium circa illam verſetur, ſed circa mate- riam communicaturis appoſitam, debet Sacerdos alio die ſa- crificans, vel alter Sacerdos de ea re monitus, verba conſe- crationis ſuper illam materiam ſub conditione proferre, eam- que ſimul cum materia, quam in illo ſacrificio conſecrauit abſumere. Quod ſi dubium oriatur ex incapacitate materiæ, quia præſumitur vinum eſſe acetum, vel panis corruptus, ſi nulla alia materia certa ſit in eo ſacrificio conſecrata, debet ſacerdos errore agnoſcens certam materiam conſecrare, & ſimul cum ea dubium abſumere. At ſi alia materia certa ap- poſita ſuit, alius Sacerdos, vel ipſe altero die eam dubium materiam ſimul cum ea, quam in ſacrificio conſecrat abſu- mere debet. Hic enim honor, & reuerentia materiæ ſub dubio conſecratæ debetur.

PUNCTUM VII.

De forma conſiciente hoc venerabile Sacramentum.

1. *Quæ forma conſecrationis panis.*
2. *Quæ tranſpoſitio, mutatio, diminutio, vel additio annullat ſacramenti formam.*
3. *Quæ ſit forma conſecrationis vini.*
4. *Qualiter vtraque forma à ſacerdote proferatur.*
5. *Pro quo ſuſponat pronomen hoc vel hic.*
6. *Quid operentur verba conſecrationis.*

1. **F**orma conſecrationis panis ſunt illa verba. *Hoc eſt enim corpus meum*, quia illis perfectè ſignificatur corporis Chriſti præſentia. Vnde reliqua tam antecedentia, quam ſub- ſequentia non ſunt de neceſſitate ſacramenti, ſed præcepti. Quinimo particula *enim*, cum non ad ſignificandam Chriſti præſentiam, ſed ad coniungendum ſermonem appoſita per Ecceſiam fuerit, conſecrationi neceſſaria non eſt. Erit tamen peccatum ſaltem veniale, illius omiſſio ex negligentia, & incuria. At ſi ex proſopito fiat vix à mortali excuſabitur ob virtuales contemptum. Sic *Suar. diſp. 59. ſect. 1. Egid. de Coninch. q. 78. art. 2. dub. 2. n. 57. Bonac. diſp. 4. de ſacram. Euchari. q. 1. p. 1. n. 10.*

2. Quelibet tamen tranſpoſitio, mutatio, diminutio, vel additio in hac forma regulariter eſt graue peccatum, tameſi non impediatur illius ſignificationem. At ſi ſigni- ficationem impediatur, ultra peccatum irritum reddit ſacra- mentum, vt conſtat ex dictis tract. 18. de ſacram. in genere. punct. 3. Hinc ſit his verbis illud eſt corpus meum, non conſici hoc

F hoc

hoc sacramentum, quia pronomen illud modum significandi a Christo usurpatum mutat. Et idem est si diceret: hic est corpus meum, sum pro hic aduerbiallyter. Non enim significat conversionem, quæ ex substantia panis in corpus Christi per huiusmodi formam consecrationis fit. Neque item hoc Sacramentum conficitur, si dicas hoc est corpus Christi, quia non in persona Christi, & Christum representans sacramentum conficeres, sed relatiue te haberes, quod institutioni obstat. Nec denique conficeres sacramentum, si diceret, conficere, conficere corpus Christi, vel corpus meum, quia forma huius sacramenti non in fieri, sed in facto esse præsentiam Christi significat. Sic sustinet Henricus lib. 3. capite 16. Suar. disput. 59. sect. 2. Bonac. disput. 4. quest. 3. punct. 1. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. & alij communiter.

3. Forma consecrationis vini sunt tantum illa verba: Hic est enim calix sanguinis mei noui, & æterni testamenti, mysterium fidei, qui pro vobis, & pro multis effundetur in remissionem peccatorum. Variant Doctores, an omnia hæc sint de essentia? Affirmat S. Thom. quest. 78. artic. 3. S. Antonin. 3. p. tit. 13. cap. 5. §. 4. Syluest. verbo Eucharistia 1. quest. 6. dictio 4. Petr. de Soto, lect. 2. de Eucharist. Mouentur, quia posteriora verba noui, & æterni testamenti, &c. priora determinant, & eodem tenore à Sacerdote profertur. Ergo omnia sunt de essentia. Nihilominus longè verius est sola illa verba. Hic est calix sanguinis mei; essentialia, seu substantialia esse, quia finita illorum verborum prolatione significatur sanguinem Christi ibi esse præsentem. Ergo illis sacramentum sanguinis perfectè conficitur, siquidem verba efficiunt quod significant. Reliqua vero verba non vt operatoria præsentia Christi usurpantur, sed vt recitantiæ eius effectum, & declarantia sanguinis effectum. Deinde Euangelista, & Paulus præscribentes modum conficiendi hoc sacramentum plurima ex dictis verbis omitunt, illis tantum retentis, noui testamenti. Ergo signum est reliqua essentialia non esse. Imo neque noui testamenti, cum non ad significandam sacramenti substantiam, sed illius qualitatem dicta fuerint, scilicet ad denotandum sanguinem Christi esse sacramentum, quo nouum testamentum confirmatur non pro tempore limitato, sed vtque in finem mundi, esseque mysterium, quod sola fide percipi potest, effectumque esse non solum pro Apostolis, & Iudæis, sed pro Gentibus in remissionem omnium peccatorum. Adde in variis liturgiis solum prima verba sunt apposita, vt constat ex Clement. Alexandr. lib. 8. constitut. cap. 12. & 17. Ambros. lib. 4. de sacramen. cap. 5. Iustino. apolog. 2. & pluribus exornat Suar. disput. 60. sect. 1. Egid. de Coninch. quest. 78. artic. 3. dub. 2. conelus. 3. & 2. Bonacin. disput. 4. quest. 3. punct. 2. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. assert. 2. Henric. lib. 8. cap. 17. & alij plures apud ipsos. Quæ autem mutatio in hac forma essentialis sit, quæ non, colligitur ex dictis num. præcedenti.

4. Hinc sic formam essentialem consecrationis panis, & vini profertur à Sacerdote tum recitantiæ, & historice; tum formaliter, significantiæ, assertiue, & operatiue. Constat recitantiæ profertur ex ipso contextu canonis, in quo Sacerdos narrat sic Christum Dominum illa verba protulisse. At quia illa verba non solum recitant quod Christus fecerit, sed id ipsum deruo faciunt, & operantur, ea de causa etiam significantiæ, assertiue, & operatiue profertur. Afferunt enim, & efficiunt esse corpus Christi, quod Sacerdos suis tenet manibus, quod verum nullatenus esset, si solum recitantiæ essent prolata verba. Sic D. Thom. quest. 78. art. 5. Egid. de Coninch. 9. 78. art. 3. dub. 1. Paul. Laymann. lib. 5. sum. tract. 4. cap. 3. assert. 3. Suar. disp. 58. Henric. lib. 8. cap. 16. & cap. 18. Bonac. aliis pluribus relatis disp. 4. q. 3. punct. 3.

5. Sed est dubium qualiter pronomen illud hoc, vel hic supponat. Non enim pro substantia panis, vel vini supponere, potest, siquidem falsa esset propositio affirmans substantiam panis, & vini esse corpus, & sanguinem Christi, tamen ex pane, & vino corpus, & sanguis Christi conficiatur. Neque etiam pro accidentibus panis, & vini supponere potest. Tum quia accidentia non sunt corpus Christi. Tum quia non adest corpus Christi, cum pronomen illud profertur. Neque item supponere potest pro ipso corpore Christi, alias esset propositio identica: Corpus Christi est corpus Christi, & ad conuersionem significandam omnino insufficientis. Hæc enim significari non potest, nisi prædicatum, & subiectum propositionis respiciant aliquem terminum vtrique commune. Dicendum ergo est pronomen hoc cum profertur, supponere non determinatè, & in particulari pro pane, vel illius accidentibus, vel pro Christo, sed supponere confusè, & in communi pro contento sub accidentibus panis, & vini, quæ indeterminatè adueniente prædicato tollitur. Quocirca cum dicitur hoc nihil determinatum, & singulare signat, sed signat quid commune, & indeterminatum, quod sub accidentibus panis continetur, determinatur autem prædicato adueniente, vt pro corpore Christi

supponat. Sic D. Thom. 4. 78. art. 5. & ibi Egid. de Coninch. num. 42. Suar. disput. 58. sect. 7. ver. quinta sententia. Henric. lib. 8. cap. 19. m. 1. Bonac. aliis relatis disp. 4. quest. 3. p. 4. à n. 1.

6. Finita prolatione verborum, quæ ad consecrationem diximus necessaria esse, perit substantia panis, & vini, & corpus, & sanguis Christi sub illorum accidentibus constituitur non tanquam verum subiectum, cui accidentia inhærent, sed vices subiecti gerens ea accidentia altiori, & efficaciori modo sustentando. Ob quam causam Concilia, & Patres actionem, qua hæc omnia sunt transubstantiationem appellat, id est conuersionem vnius substantiæ in aliam substantiam sub eodem termino. Etenim consecrationis verba eam vim, & efficaciam habent ex diuina promissione, vt eo ipso quo profertur, corpus Christi constituantur sub accidentibus panis, & vini, ipsaque substantias panis, & vini destruant pereunt actione, qua consecrantur. Neque ad hanc transubstantiationem opus est, vt corpus Christi denno producat, seu reproducat, sufficit ad ipsum corpus Christi constitutum sub accidentibus panis terminari. Ex qua terminatione adiuncta diuina promissione nascitur substantia panis, & vini destructio, sic transubstantiationem explicat Suar. tota disput. 61. Egid. de Coninch. quest. 75. art. 4. Bonac. disp. 4. quest. 4. punct. 5. & 6. Paul. Laymann. lib. 1. sum. tract. 4. cap. 3. in princ. Valqu. latissimè disput. 181. & seqq.

PUNCTUM VIII.

Qualiter Christus Dominus in hoc Sacramento constituitur, præsens existat, & operetur, & à fidelibus adoretur.

1. Totus Christus est sub qualibet specie.
2. Mouetur Christus ad motionem specierum.
3. Qualiter conficitur Christus existere, dum species mutantur. Et quid de apparitionibus.
4. Adorari debet adoracione laica.
5. Debet absoluitè adorari, cum non adest probabilis dubitandi ratio.
6. Sacerdos simulans celebrationem grauissimè peccat.
7. Quoribus sacrificium offers, vel communicas, debes hoc sacramentum adorare.
8. Grauius sacilegium est irreuerenter tractare hoc sacramentum.
9. Quæ conducant ad reuerentiam, & cultum huius sacramenti ex Ecclesia præscripto.

1. Totum Christum sub qualibet specie panis, & vini facta consecratione constitui docuit Florentin. in decreto Eugenij de Armenis, & Trident. sess. 13. c. 3. Et colligitur ex illo Joannis 6. Qui manducat me, & ipse viuet propter me. Ex significatione tamen verborum sub accidentibus panis solum corpus Christi constituitur, & sub accidentibus vini solum eius sanguis, quia verbis consecratoriis hæc præcisè significantur. At quia corpus Christi est sanguis, & anima, & diuinitati vnitum, constituitur corpore consequenter, & concomitanter constituitur in sacramento sanguis, anima, & diuinitas, ac denique totus Christus. Et idem est de sanguine. Constituitur autem Christus, & existit sub prædictis speciebus, sicuti anima rationalis in corpore, totus in toto, & totus in qualibet parte. Nam licet in se extensus sit, & partes extra partes habeat, nullam tamen quoad locum extensionem admittit. Vnde neque diuisa hostia ipse diuiditur, nec minus ex eo accipit sub minima parte communicans, quam si sub magna communicaret, sicuti docuit Florentin. supra, & Trident. sess. 13. cap. 3. can. 1. insuper affinit ibi, qualis affinit in celo omni scientia, gratia, aliisque donis exornatus, quæ Christo glorioso competunt, quia sic decet eius maiestatem. An autem operationes materialium potentiarum præcipue exteriorum exerceat? Incertum est, quia hæc ex natura rei petunt potentiam quoad locum extensam. At ex diuina virtute verosimile est operationes visus, & auditus exercere. Etenim scire Christum Dominum in sacramento existentem non solum intellectu, sed etiam visu, & auditu corporeo videre adorantem, & illius preces audire, pietatem fouet, reuerentiam excitat, & amorem conciliat.

2. Sic Christus ex suo verbo, & promissione accidentibus panis & vini annectitur, vt ad illorum motionem ipse moueatur, illis verò destructis percat illius realis præsentia.

3. Solum est dubium de mutationibus miraculose factis an illis non obstantibus Christus sub illis accidentibus, sicuti ante mutationem profuerit? Etenim ex historis fide dignis constat sæpè sub figura pueri, vel carnis, & sanguinis in sacramento apparuisse, quæ apparitiones indicant Christum ibidem existere, tamen accidentia panis, & vini videantur mutari.